

« مخاطرات احتمالی در سفرهای خارجی »^۱

❖ مقدمه

از جمله شاخص‌های رشد و توسعه هر کشوری، میزان توجه و رعایت مسائل حفاظتی و امنیتی توسط نخبگان آن در خارج از کشور است. این امر مهم، ارتباط مستقیم با فرهنگ عمومی جامعه دارد و رعایت این امور از محورهای پیشرفت جامعه خواهد بود.

امروز اکثر کشورها، به خصوص جوامع توسعه یافته برای ارتقاء سطح کیفی و کمی دانش خود تلاش می‌کنند تا حوزه منافع خود را در سایه اصول امنیتی و همچنین رعایت ضوابط حفاظتی افزایش داده تا از گزند و آفت‌های ناشی از ناامنی مصون بمانند. بدیهی است ایجاد و حفظ این اصول مانند تمامی مقوله‌های فرهنگی، مدنی، اجتماعی و... نیازمند آموزش، توجیه و ترویج فرهنگ مربوطه می‌باشد تا بتوان از طریق این دانسته‌ها مجموعه افکار و اعمالی را که در مسافرت خارج از کشور باعث و سبب ایجاد آرامش و اطمینان می‌شود، بکار برده و برای رسیدن به اهداف مسافرت، آسیب‌ها، تهدیدها و خطرات را شناخته و در مواقع لزوم واکنش مناسب از خود نشان بدهد.

اصولاً مسافرت فرد یا گروهی از کشوری به کشور دیگر به عنوان یک فرصت مناسب برای سرویس‌های اطلاعاتی و امنیتی کشور میزبان تلقی می‌شود. سرویس‌های اطلاعاتی و گروه‌های معاند با نظام، مترصد تخلیه اطلاعاتی و یا جذب مسافران به عنوان یک منبع خبری می‌باشند. موضوعات مورد علاقه آنان می‌تواند مواردی باشد که برای هموطنان مسافر، اطلاعاتی عادی و معمولی تلقی می‌شود و در این راستا نخبگان علمی برای سرویس‌های اطلاعاتی، ارزشمند محسوب می‌شوند. تردیدی به خود را ندهید که از بدو ورود به کشور مقصد می‌توانید سوژه سرویس‌های اطلاعاتی آن کشور باشید.

❖ سرویس‌های اطلاعاتی

سرویس‌های اطلاعاتی در کشورهای مختلف بدنبال جمع آوری اطلاعات از کشورهای هدف می‌باشد و آن هم به دلیلی ساده و روشن، یعنی اشراف اطلاعاتی بر کشور هدف و خرج کردن این اطلاعات در صحنه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، نظامی و ... می‌باشد.

✓ سرویس‌های اطلاعاتی در هر لحظه و هر مکان و هر موقعیتی به دنبال کسب اهداف و نیازهای اطلاعاتی خود و شکار عناصر مورد نظرشان می‌باشند.

✓ عدم تدبیر کافی در افعال و کردار و گفتار می‌تواند همواره با خطر همراه بوده و این سازمان‌ها را در رسیدن به اهدافشان یاری نماید.

✓ چنانچه می‌خواهید با دعوت فرد یا یک مؤسسه خارجی به کشوری مسافرت نمایید ابتدا به این سؤال پاسخ دهید که آن فرد و مؤسسه چه میزان موجه و قابل اعتماد می‌باشند و آیا افراد دیگری هم به این ترتیب به خارج دعوت شده‌اند؟

۱. این نسخه مخصوص انتشار در سایت می‌باشد. جهت دریافت نسخه تکمیلی به مدیریت حراست مراجعه فرمایید.

✓ هرگز با دعوت اشخاص و مؤسساتی که به اندازه کافی از آنان شناخت ندارید تصمیم به انجام سفر خارجی نگیرید. در صورتی که در این زمینه ابهام دارید بهتر است برای کسب اطمینان با مدیریت همکاری های علمی و بین المللی و مدیریت حراست دانشگاه مشورت نمایید.

❖ اقدامات ضروری پیش از سفر

- ✓ یکی از مراحل اداری ضروری که پیش از انجام هر سفر خارجی با نیت انجام ماموریت اداری، ادامه تحصیل، زیارت و سیاحت باید انجام پذیرد مراجعه به پرتال شخصی و اعلام به موقع سفرهای خارجی به حراست دانشگاه می باشد.
- ✓ در صورتی که تاکنون "توصیه های حفاظتی سفرهای خارج از کشور" را مطالعه نکردید ضروری است با مراجعه به حراست از راهنمایی ها و توصیه های حفاظتی بهره مند شده و جزوات توجیهی و آموزشی را مطالعه نمایید.
- ✓ دقت نمایید کلیه مراحل عزیمت شما به محل ماموریت و موضوع ماموریت شکل قانونی داشته و اسناد و مدارک به درستی تنظیم شده باشد، در این رابطه بهتراست مسیر تردد، کشورهای مورد توقف، اطلاعات لازم راجع به نمایندگی های ج.ا.ا در کشورهای مورد توقف و مقصد، مدارک قانونی مربوط و ... از قبل تنظیم شده باشد.
- ✓ ارز مورد نیاز خود را از بانک و یا صرافی های معتبر تهیه نمایید (شماره های سریال ارز خود را یادداشت نمایید).

❖ دریافت روادید

- ✓ تلاش نمایید امور مربوط به اخذ ویزا مأموریت اداری، توسط کارکنان «امور بین الملل» و در قالب اداری پیگیری و انجام شود. بر این اساس تا حد ممکن از مراجعه مستقیم به نمایندگی های خارجی مستقر در کشور خودداری نمایید.
- ✓ تمامی مراحل مربوط به سفر خارجی را با روش های قانونی و رسمی پیگیری نمایید. تخطی از این امر موجب گرفتار شدن در الزامات قانونی هر دو کشور مبدا و مقصد خواهد شد.
- ✓ در صورتی که تصمیم دارید در سمینارهای علمی خارج از کشور شرکت کنید، برای ثبت نام از مجاری تعریف شده اقدام نموده و هنگام تنظیم فرم های ثبت نام، ارسال رزومه های کاری و ارائه مدرک، صرفاً به ذکر اطلاعات عمومی خود اکتفا نمایید.

❖ شناخت کشور مقصد

- ✓ بیش از فرارسیدن زمان سفر، تا حد ممکن شناخت خود را در خصوص قوانین عمومی کشور مورد نظر و همچنین مسائل مرتبط با سفر ارتقاء دهید.
- ✓ از قوانین کشور مقصد، مقررات داخلی، محلی و هنجارهای حاکم بر روابط افراد در شهر محل اقامت خود کسب اطلاع نمایید چرا که ممکن است عملی که به نظر شما عادی است در بعضی شهرها و کشورها ممنوع و غیر قابل قبول باشد.
- ✓ همانگونه که اعتقاد دارید تا دیگران به اعتقادات و رسوم و سنن شما احترام بگذارند به آداب، رسوم و اعتقادات ملی و مذهبی مردم کشور میزبان نیز احترام بگذارید.
- ✓ جهت آشنایی بهتر با کشور مقصد، می توانید به مجموعه کتاب های سبز وزارت امور خارجه که در همه کتاب فروشی ها و یا انتشارات وزارت امور خارجه موجود می باشد مراجعه نمایید.

✓ قبل از سفر سعی کنید یک دید کلی از کشور مقصد بدست آورید. بدین منظور می توان از سایت وزارت امور خارجه www.mfa.gov.ir استفاده نمایید و یکسری اطلاعات کلی از جمعیت، وسعت شهرهای مهم، آب و هوا آداب و رسوم، نوع حکومت، سیاست، مقررات، زبان، مذهب، نژاد، روزهای ملی، واحد پول و... کسب کنید.

❖ آخرین اقدامات پیش از سفر

- ✓ تماس با نمایندگی ج.ا.ا در کشورهایی که به آنجا مسافرت می نمایید می تواند شما را جهت حل مشکلاتتان یاری نموده و تسهیلات مورد نیازتان را تامین نماید.
- ✓ کارت پزشکی را که نوع خون و هر نوع حساسیت های احتمالی دارویی شما به چند زبان روی آنها نوشته شده است را به همراه داشته باشید.
- ✓ از به همراه بردن کالاهای غیر مجاز در کشور میزبان خودداری نمایید.
- ✓ رمز موفقیت در حفاظت شخصی، هوشیاری و مراقبت دائمی است، هوشیاری خود را در طول سفرهای خارجی افزایش دهید.

❖ فرودگاه

- ✓ اسناد و مدارک مورد نیاز و اشیای ذی قیمت خود (شامل پول، چک های مسافرتی، دفترچه یادداشت شخصی و اداری و نیز شماره تلفن های اداری، خصوصی و مدارک شخصی مهم) را داخل چمدان هایی که بعد از بازرسی به قسمت بار منتقل خواهند شد قرار ندهید. موارد ذکر شده را در پاکت مضاعف (دو پاکت تودرتو) قرار داده و در کیف دستی خود حمل نمایید.
- ✓ اسم و شماره ی تلفن و آدرس خود را نوشته و در جای مخصوص ساک قرار دهید. مدارک خود را در ساک دستی که با خود به داخل هواپیما حمل می نماید، قرار دهید. از قرار دادن پاسپورت و مدارک مهم در ساک بزرگ که تحویل بار هواپیما می دهید، خودداری نمایید.
- ✓ قفل کردن چمدانها یک اقدام احتیاطی خوب در جهت مقابله با سرقت و یا اشتباه باز شدن چمدانهاست.
- ✓ بعد از کنترل گذرنامه به مهر ورود و خروج و نیز تاریخ های مربوطه که در گذرنامه شما ثبت می شود توجه کنید. در صورت وجود اشکال سریعاً موضوع را پیگیری کنید.
- ✓ عموماً در هنگام ورود به کشور مقصد، افراد ناشناس و بعضاً ایرانی، با عناوین مختلف از جمله مترجم، راهنما و... به شما مراجعه نموده و پیشنهاد مساعدت به شما را دارند، توصیه می گردد به آنها چندان اعتماد ننموده و حتی هدف از مسافرت خود را نیز به ایشان بازگو ننمایید.

❖ انتخاب محل اقامت

- ✓ در انتخاب محل اقامت خود دقت کافی داشته باشید و در صورت نیاز از مشورت و راهنمایی نمایندگی های جمهوری اسلامی در کشور محل مأموریت استفاده نمایید.
- ✓ حتی الامکان هنگام ورود به کشور میزبان، بلافاصله نشانی و شماره تلفن محل اقامت خویش را به خانواده و همکاران خود در ایران اطلاع دهید.

❖ فعالیت در کشور خارجی

- ✓ به هنگام سفر و تردد در محل مأموریت سعی کنید حتی المقدور از وسایل نقلیه عمومی استفاده کنید.
- ✓ از حضور در مکان ها و موقعیت های متعارض با موازین شرعی و قانونی جمهوری اسلامی اجتناب گردد.
- ✓ سعی کنید در اموری همچون تبدیل ارز، خرید از فروشگاهها و اماکن خرید، رانندگی و ... از مقررات کشور مقصد متابعت نمایید.
- ✓ در صورت مفقود شدن گذرنامه یا مدارک هویتی و یا وقوع حوادث دیگر، بلافاصله موضوع را با نزدیکترین نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در کشور میزبان در میان بگذارید.
- ✓ در صورت بروز حوادث و اتفاقات غیر منتظره، قبل از هر واکنش عجولانه ای نمایندگی ج.ا.ا را مطلع و از راهنماییهای ایشان استفاده نمایید.
- ✓ نسبت به پیشنهادهای که از طرف افراد غیر آشنا و یا مشکوک جهت ارائه هرگونه تسهیلات و یا راهنمایی و ... به شما می شود با دیده تردید بنگرید!

❖ مراجعت به کشور

- ✓ از پذیرفتن نامه، بسته و یا موارد مشابه توسط اشخاص ناشناس و به هر بهانه ای از جمله رساندن به افراد دیگر در داخل کشور خودداری نمایید.
- ✓ پس از مراجعت به کشور هرگونه رویداد یا حتی اتفاق غیر منتظره و به ظاهر ساده را به حراست گزارش نمایید.

❖ حفاظت ارتباطات، اسناد و گفتار

- ✓ چنانچه در سمینارها و نشست های علمی خارج از کشور به اشکال گوناگون پیشنهاد برقراری و یا ادامه همکاری علمی و تحقیقاتی خارج از چارچوب تعریف شده و اعلامی مطرح گردید، از ارائه پاسخ روشن خودداری نموده و مراتب را در اولین فرصت به مدیریت همکاری های علمی و بین المللی و حراست دانشگاه اطلاع دهید.
- ✓ برخوردها و تماس های مکرر یک تبعه کشور میزبان و یا تبعه کشور ثالث ممکن است چیزی بیشتر از یک مقصود کاری و یا امری اتفاقی بوده و با اهداف خاصی صورت گرفته باشد.
- ✓ هرگونه درخواست مذاکرات رسمی، اداری و شغلی از سوی مراجع و افراد بیگانه را به ارائه درخواست و پیگیری های اداری از مراکز مسئول در کشور موکول نمایید.
- ✓ در طول سفر همواره تلاش نمایید که به غیر از موارد لازم، در مورد خود حداقل اطلاعات را به دیگران ارائه نمایید.
- ✓ از حمل اسناد و مدارک اداری و پژوهشی توسط قسمت بار هواپیما جداً خودداری کنید.

✓ تهدیدات امنیتی

- ✓ در صورتی که به هر دلیلی توسط مقامات امنیتی و یا پلیس در کشور بیگانه دستگیر شدید، به غیر از اطلاعات مندرج در گذرنامه خود مطلب دیگری اظهار نکرده و در ابتدای دستگیری، درخواست حضور نماینده سفارت جمهوری اسلامی ایران و یا مسئول هیأت اعزامی را نمایید.
- ✓ در صورت حضور افرادی به عنوان نماینده سفارت و سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران، مدارک شناسایی افراد را ملاحظه کرده و از هویت آنان اطمینان حاصل نمایید.
- ✓ چنانچه در خارج از کشور به هر دلیل از طرف پلیس و یا سایر مراجع دولتی احضار و یا دعوت شدید، پس از مراجعت مراتب را حتماً به حراست گزارش نمایید.
- ✓ دستگاههای اطلاعاتی از شیوه های متنوعی به منظور جلب همکاری استفاده می نمایند که به برخی از آنها اشاره می شود:
 - الف - قرار دادن مواد مخدر در منزل یا اتومبیل افراد.
 - الف - بررسی علایق و کمبود های مادی (پول) .
 - ب- تامین نیازها و احتیاجات به انگیزه دوستی و ابراز علاقه .
 - ج - استفاده از جنس مخالف حتی با پوششهای قانونی و شرعی به عنوان قدیمی ترین شیوه (ازدواج و)
 - د- برپایی جشنهای مبتذل و تهیه عکس و فیلم و استفاده از آن به عنوان عامل فشار و شانتاژ به منظور جلب همکاری فرد.
 - هـ - پرداخت هدایا و تهیه برخی از اقلام غیر قابل دسترسی و گران به قیمت مناسب و ارزان و جلب دوستی و همکاری.
 - و - استفاده از عملکردهای خلاف قانون و مقررات کشور میزبان توسط میهمان بعنوان عامل فشار.
- ✓ براساس قرارداد رومینگ کلیه مسافران ورودی به کشور مقصد، میهمان شبکه تلفن همراه آن کشور تلقی می شوند، لذا بهره برداری از ریز اطلاعات تماس ها مانند شماره های ورودی و خروجی ، زمان و مدت مکالمه ، متن پیام یا دیتای ارسالی و ... از سوی کشورهای خارجی میزبان به سادگی امکان پذیر می باشد.
- ✓ این امکان در تنظیمات شبکه وجود دارد که میهمانان رومینگ رادر لیست ویژه قرار دهند و بهره برداری های لازم را به عمل آورند.
- ✓ در مواقع ضروری ، استفاده از گوشی و سیم کارت های صفر یا اعتباری کشور خارجی میزبان یا مقصد که از بازار تهیه شده باشد و اهدائی میزبان نباشد توصیه می شود.
- ✓ نسبت به پیشنهادهای که از طرف افراد بیگانه و ایرانیان مقیم در کشور خارجی جهت ارائه هرگونه تسهیلات و یا راهنمایی به شما می شود، با دیده تردید بنگرید.
- ✓ توجه داشته باشید که در بسیاری از موارد هدایا و تکریم خارج از عرف معمول، به منظور بهره برداری های بعدی انجام می گیرد.

کتابچه مخاطرات احتمالی در سفرهای خارجی

تهیه و تدوین: مدیریت حراست دانشگاه فردوسی مشهد

نسخه سایت - تیرماه ۱۳۹۷